

SUMMARY

G. Pershko. Forming of professional personal features of social teachers during the work with children which have particularities of psychologically physical development.

The article considers the personal characteristics of social workers, required to work with children with special needs. Proved that the social and educational work in inclusive schools is such a professional activity, where the skills and personal qualities influence on it's effectiveness.

Key words: social pedagogue, professional personal characteristics, children with special needs.

УДК 94 (477.83.86)

Л. М. Потапюк

Луцький національний технічний університет

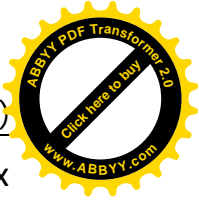
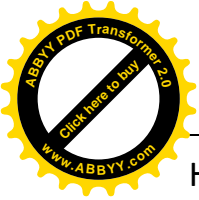
ВИСВІТЛЕННЯ ОСВІТЯНСЬКИХ ПРОБЛЕМ НА СТОРІНКАХ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДІВСЬКОЇ ПЕРІОДИКИ

У статті здійснений всебічний аналіз змісту і специфіки діяльності педагогічних громад, товариств, об'єднань щодо висвітлення змісту й особливостей діяльності освітнянських проблем на сторінках західноукраїнської періодичної преси у другій половині XIX – початку XX століття; виокремлено причини переслідування друкованого слова; виявлений розвивальний потенціал національного виховання.

***Ключові слова:** українські громади, періодична преса, освіта, шкільництво, національне відродження, національне виховання, національна самосвідомість.*

Постановка проблеми. Як правило, педагогічна думка взагалі й періодична преса зокрема є яскравим віддзеркаленням соціально-економічних та культурно-історичних процесів як у нашій країні, так і в усьому світі. Розчленованість території України, її соціальне й національне гноблення, постійні заборони й переслідування друкованого слова російським самодержавством і цісарським урядом значно ускладнювали процеси українського національного відродження. Однак переважна більшість перших періодичних видань за своїм духом були виявом опозиційних настроїв. Вони будили громадську думку, боролися з ліквідацією неграмотності, розширювали освітні горизонти учнів та їхніх батьків, в основу своєї діяльності ставили ідею національного самоусвідомлення в полікультурному просторі і, попри всі труднощі, відкрили всій світовій спільноті цілу плеяду відомих педагогів.

Аналіз актуальних досліджень. Зміст окремих освітнянських часописів став об'єктом уваги багатьох дослідників. У кінці XIX на початку XX століття важливі проблеми україномовної преси піднімалися у статтях К. Малицької та І. Франка. Ряд аспектів вищезгаданої теми зацікавили таких сучасних учених, як Н. Кошелеву, М. Кухту, С. Лободу, Д. Пенішкевич,

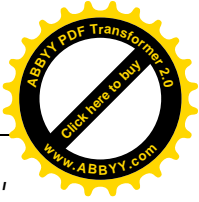
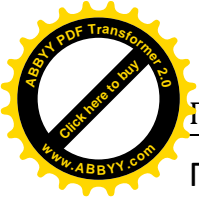

Н. Побірченко, О. Рєгу та ін. Водночас проблема аналізу освітянських аспектів у періодичній пресі залишається недостатньо розробленою і потребує ґрунтовного дослідження.

Мета статті – проаналізувати зміст й особливості діяльності освітянських проблем на сторінках західноукраїнської періодичної преси.

Виклад основного матеріалу. У другій половині XIX – початку XX ст. основним центром книжково-журнальних видань стала Західна Україна. Характерним явищем тут було поступове витіснення аморфних альманахових видань, створення журналів з визначеними політичними та просвітницько-педагогічними програмами, які відображали й загальну орієнтацію суспільних сил. Дедалі помітніше місце, а згодом й провідну роль у журналах стала відігравати інформація щодо найважливіших проблем українського шкільництва, ознайомлення педагогів із найновішими досягненнями у різних галузях знань, причин негативного впливу на розвиток освіти у краї та ін.

Слід зазначити, що українська педагогічна преса Західної України виходила у світ саме завдяки зусиллям різноманітних педагогічних громад, товариств, об'єднань. Їх діяльність була зорієнтована перш за все на поширення освіти серед народу українською мовою шляхом запровадження недільних шкіл, створення та видання для цих шкіл підручників українською мовою, віщання інших українських книжок для початкового читання, збирання та віщання пам'яток фольклору, публікацію документів з минулого українського народу, пробудження загального інтересу до української культури тощо. Проте, як відомо, польське національно-визвольне повстання 1863 р. поставило під удар українські громади. Царський уряд вирішив, що за допомогою української книжки й освіти повсталі поляки привертали на свій бік українське селянство. Недільні школи були заборонені, почалися переслідування ліберальних громадівців. Кількість членів українських громад значно зменшилася, багатьох з них вислали з України. Після валуєвського циркуляру та Емського указу неможливість існування української періодики в Росії внаслідок репресивних дій царського уряду проти українства призвела до активізації стосунків австро-українських і російсько-українських діячів. Тому, саме від 1863 р. почалася східноукраїнська експансія в Західну Україну, що поступово спричинило розгерметизацію галицького русинства. Не маючи жодної друкованої трибуни в Росії, громадські діячі з України «обернулися лицем» до Галичини й пішли працювати сюди. Зокрема, до галицьких часописів зверталися П. Куліш, І. Нечуй-Левицький,

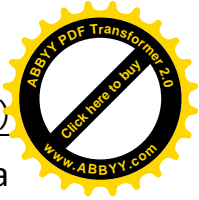
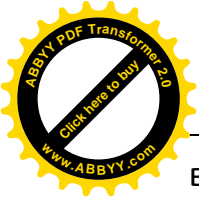
Панас Мирний, О. Кониський, С. Руданський, М. Драгоманов, І. Білик, Б. Грінченко, П. Грабовський, Леся Українка та ін.

З-поміж багатьох видань в окремі періоди спільними всеукраїнськими громадсько-просвітницькими органами виступали «народовські» видання – журнали «Правда» (1867–1898), «Зоря» (1880–1897), газети «Діло» (1880–1939), «Буковина» (1885–1910) тощо. До літературно-критичних набутоків цих видань належать наукові розвідки М. Драгоманова, І. Нечуя-Левицького, статті І. Франка, О. Кониського, П. Куліша, Б. Грінченка, братів Барвінських та ін.

Чимало у висвітленні суспільного й культурно-просвітницького життя, визвольної боротьби народів Росії й України, революційного руху в країнах Західної Європи зробили збірники й журнал «Громада» (1878 – 1882). Це були перші безцензурні українські видання, засновані в Женеві М. Драгомановим і його друзями С. Подолинським та М. Павликом. Так, М. П. Драгоманов ще у першому випуску «Громади» (1878) наголошував на тому, що «громадівці мусять для здійснення своїх завдань закласти українську пресу», яка покаже докладно теперішній стан України; допоможе тим українцям, які хочуть зробити щось добре для своїх громад; в'яснити, як їм працювати, і до чого прямувати; сконсолідує їх. Під могутнім впливом цього твору перебувала уся передова Галичина, зокрема і М. Павлик, І. Франко, О. Терлецький та ін.

Не менш важливими були заслуги «Зорі», особливо в роки, коли до керівництва журналом прийшли І. Франко, Василь Лукич (В. Левицький). Журнал об'єднував майже всіх відомих на той час громадських діячів, був місцем літературних дебютів багатьох письменників. «Зоря» опублікувала чимало творів з літературної спадщини, історико-педагогічні матеріали, спогади, листування, статті. До найкращих матеріалів належали численні статті й рецензії І. Франка, П. Грабовського, М. Драгоманова, О. Маковея. Завдяки публікаціям названих авторів молодь активно знайомила з мовним багатством, зазірала до джерел народної мудрості, пізнавала своєрідність національного характеру й могла відчутти себе часткою рідного краю, осмислювала духовні вартості людини через її ставлення до природи.

В означеному ракурсі варто сказати, що підавстрійська Галичина на той час була поділена на два табори – «народовців» і «старорусинів» (московфілів). Після припинення видання журналу «Правда» (1867–1898), який виник за ініціативи П. Куліша, єдиним друкованим органом залишилася московфільська політична газета «Слово», що почала виходити з початком впровадження конституційного ладу в Австрії (1861 р.). Однак

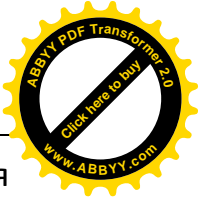
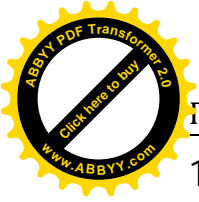

вона набирала все більше москвофільського характеру, ставала «ворожою», нецікавою, а у 1897 р. взагалі перестала існувати. 1 жовтня 1879 р. у Львові вийшов перший номер приватної загальнополітичної інформаційної газети «Батьківщина», яку заснував Юліан Романчук. Вона не тільки повідомляла читачів про події довкола них: у краю, в державі і в світі, але й говорила з селянами їх мовою про їхні ж потреби. У більшості матеріалів пропагувалася ідея національної єдності, класового миру серед українців; розвивалася думка про те, що політичне визволення може стати лише наслідком економічного та культурного піднесення українців, на що й повинна бути спрямована праця патріотів» [5, с. 378–379].

З приводу цього відомий дослідник української преси Ю. Шаповал вважає «Батьківщину» «підґрунтям до появи найсерйознішого на той час видання – газети «Діло» [9, с. 6], перший номер якої вийшов у 1880 р. у Львові. Першим редактором газети призначили В. Барвінського – найвизначного діяча Галичини другої половини XIX століття, який, ще навчаючись у гімназії в Тернополі, активно займався громадськими справами. Саме він став ініціатором створення нового пресового органу, а згодом і активним його дописувачем. Варто зазначити, що уже в перший рік свого існування В. Барвінський започаткував у газеті різні рубрики. Він наполегливо переконував у «потребі провідного політичного органу, щоб національну ідеологію утвердити в нашій інтелігенції, та щоб опанувати думку нації». Про це наголошувалося на таємній нараді, темою зібрання якої був «критичний розгляд причин ганебної поразки «народовців» на виборах до австрійського парламенту в 1879 році» [2, с. 114].

Газета стала об'єднанням усіх галицьких українців (русинів), тобто людей реальної праці, яких серйозно хвилювала доля народу, оскільки «потрібно було ставити чоло польському шовінізмові, полонізації наших народних шкіл, підняти нашу національну свідомість, постійно порушувати суспільні, економічні, громадсько-культурні справи, тобто висвітлювати весь спектр українства в Австро-Угорській імперії» [2, с. 115]. Видання орієнтувалося передусім на інтелігенцію, однак належна увага зверталася й на інші верстви народу; наполегливо дбало про його загальні громадські інтереси. Традиційною у часописі була тема шкільництва. Так, із 30 існуючих державних гімназій Східної Галичини, не дивлячись на ухвалений крайовим сеймом законопроект про обов'язкове вивчення в середніх школах української й польської мов, який не виконувався на практиці через шалений опір польської більшості, лише дві з них були українськими.

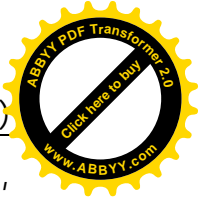
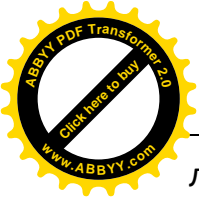
Важлива роль у демократизації деяких «москвофільських» і «народовських» видань належала І. Франкові, який разом із М. Павликом у

1875 році зреформував журнал «Друг». Принципове значення для переорієнтації журналу мали й листи М. Драгоманова про потребу більш тісного зв'язку з реальним життям народу. Виступи журналу проти соціальної несправедливості й національного гніту, пропаганда літератури, тісно пов'язаної з визвольною боротьбою, викликали нападки реакційної інтелігенції та переслідування цензури. Проте навіть після закриття «Друга» І. Франко й М. Павлик зуміли видати два номери нового прогресивного журналу «Громадський друг», а після їх конфіскації – два збірники «Дзвін» і «Молот» (1878) [4, с. 21–22].

Найкращі традиції демократичних видань намагався продовжувати й розвивати літературно-науковий і громадський журнал «Світ» (1881–1882), де, за словами Франка, вперше на ґрунті прогресивних ідей зустрілися галичани, російські українці та українські емігранти. Значення цього журналу пов'язане з пропагандою політичних і наукових праць, з поширенням художніх надбань світової літератури [4, с. 22–23]. Після занепаду журналу «Світ» (вересень, 1882), розпочалося співробітництво з газетою «Діло» І. Франка, де він активно друкувався. Так, в статтях «Сила податкова Галичини» і «Що коштують наші школи» діяч навів усі цифрові дані, що характеризували державний бюджет 1883 р.; потім роз'яснив, які суми витрачаються на освіту – «цифра непропорційно низька в порівнянні до людності й обширності нашого краю, який творить четверту часть держави» [5, с. 387]. Слід сказати, що газета боролася і за український університет у Львові, відкриття у ньому українських кафедр. Наслідками цієї боротьби стало кроваве пролиття 1912 р., коли було вбито студента Адама Коца; прийняття урядом з 1.09.1914 р. рішення про передачу Львівського університету українцям.

Хоча газета і виходила у Львові з 1880 до 1939 року, історичні обставини, які склалися на той час, не давали їй можливості спокійно існувати. Так, з початком Першої світової війни, з приходом російської армії до Львова, газету було закрито. З 1914 по 1915 рік вона виходила у Відні як тижневик. У Львові її видання відновилось з 24.09.1915 року. Згодом польська окупаційна влада заборонила цей орган. Заборонялась і сама назва газети. Щоб мати змогу друкуватись, «Діло» вимушене було міняти назву на «Українська думка», «Громадська думка», «Український вісник», «Громадський вісник», «Свобода» і т.д. Лише у 1922 р. польська влада згодилася на повернення історичної назви газети. З того часу «Діло» почало набирати потужних обертів: збільшилась кількість друкованих сторінок, з'явився спеціальний ілюстрований додаток, почали виходити

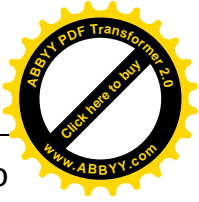
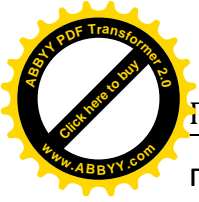

літературно-науковий тижневик «Неділя», сатиричний тижневик «Зиз», літературно-мистецький тижневик «Назустріч», спортивний тижневик «Змаг», «Бібліотека найзнаменитіших повістей», «Бібліотека Діла». Всього за своє існування світ побачив 15290 номерів часопису. Після «вибуху» Другої світової війни, з приходом Червоної Армії до Львова, газету «Діло» остаточно було закрито [2, с. 116].

Новий етап у розвитку демократичності пов'язаний із журналом «Народ» (1890–1895), редагованим І. Франком і М. Павликом – своєрідним органом галицької радикальної партії. У тісному зв'язку з актуальною політико-економічною тематикою були й друковані тут науково-критичні виступи та художні твори, зорієнтовані на сучасність. Серед авторів журналу, крім видавців, були М. Драгоманов, Леся Українка, П. Грабовський, А. Кримський, В. Стефаник, Лесь Мартович, Н. Кобринська та ін. [4, с. 22–23].

Друкованим органом, навколо якого об'єдналися демократичні сили української культури, науки і літератури, став редагований І. Франком журнал «Житіє і слово» (1894–1897) – спочатку загальнодемократичний науковий, а потім громадсько-політичний та літературно-художній місячник. Прагнучи всебічно сприяти ідейно-естетичному зростанню української літератури, журнал ґрунтовно поставив дослідження найбільш прогресивних традицій української народної творчості й літератури, широко інформував про політичне й культурно-просвітницьке життя народів світу й сучасні літературно-естетичні теорії, друкував переклади найвизначніших творів світової літератури. Основну цінність у журналі становили оригінальні твори І. Франка, Лесі Українки, П. Грабовського, М. Коцюбинського, О. Маковея, У. Кравченко та ін. Ґрунтовно й систематично було налагоджено рецензування поточної друкованої продукції. Значну історико-педагогічну цінність становили публікації епістолярної спадщини М. Драгоманова, Ю. Федьковича, С. Руданського, Х. Алчевської та ін. Плідні традиції української періодики продовжував заснований 1898 р. (після припинення журналів «Зоря», «Житіє і слово», «Правда») «Літературно-науковий вісник». Упродовж кількох наступних десятиліть він зберігав за собою роль основного організатора літературного життя в Україні [4, с. 22–23].

Водночас приватними заходами редактора Григорія Врецьони у Галичині видавався перший професійний вчительський журнал «Шкільний часопис» (1880), який тісно співпрацював з Українським педагогічним товариством. На його сторінках публікували статті дидактично-педагогічного характеру, матеріали з різних галузей знань, значну увагу

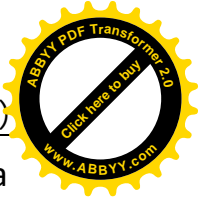
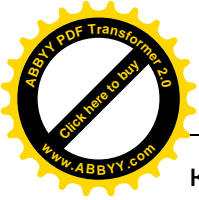

приділяли українському шкільництву, зокрема було чимало матеріалів про українські початкові школи та середні навчальні заклади. У часописі друкувалась інформація про діяльність українського педагогічного товариства, яке не мало власного періодичного видання; подавались звернення до громадськості з проханням надати інформацію про українські школи в містах і селах, оскільки звіти Крайової шкільної ради відображали лише загальний стан шкільної справи і не давали конкретного матеріалу про становище українських шкіл [10].

Так як «Шкільному часопису» не вдалося зацікавити широкий загал освітніми проблемами, 10 травня 1889 р. світ побачив його останній випуск. Згодом започаткували нове педагогічне видання під назвою «Учитель», яке Г. Врецьона передав для потреб Українського Педагогічного Товариства. Грошову підтримку у сумі 500 ринських щорічно журнал отримував від самого товариства та від Галицького сейму. Спочатку зміст «Учителя» гостро критикували на загальних зібраннях УПТ, оскільки він не приділяв достатньої уваги найважливішим проблемам педагогів: на його сторінках не обговорювали зміни у шкільному законодавстві, не критикували незадовільний стан українських підручників... Така критика спонукала видавців сміливіше говорити про негаразди українського шкільництва. Вони засуджували виступи польських і німецьких викладачів, які нарікали на недостатнє вивчення і знання польської та німецької мов у галицьких школах; на сторінках журналу подавали дані, де за кількістю годин згадані мови стояли на перших місцях; висвітлювали детальну інформацію про діяльність проводу УПТ, його філій, їх фінансовий стан; приділяли увагу боротьбі вчительства за покращення свого матеріального становища і т.д. [8]. Загалом, від часу свого заснування і до 1904 р., журнал був єдиним педагогічним виданням у Галичині, яке намаглося подавати об'єктивну інформацію про стан української освіти у краї.

Слід чітко усвідомити, що в кінці XIX століття значне підвищення активності українського вчительства, котре намаглося боротися за свої права, спостерігалось і на Буковині. Так, товариство «Українська школа» видало науково-методичний журнал «Руська школа» (1888). Вступна стаття цього часопису передбачала тематику публікацій за такими напрямками, як наукова інформація з різних галузей людських знань, українська література та історія, педагогічна сторінка, духовне життя українців та аналіз нових творів шкільної, наукової та белетристичної літератури.

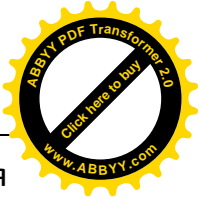
У потоці урядових і угодівських видань особливе місце належало часописові «Буковина», редагованому спочатку Ю. Федьковичем, а потім О. Маковеем і Л. Турбацьким. Часопис прагнув згуртувати навколо себе

культурно-просвітницькі сили західних і східних українських земель та порушувати найважливіші проблеми суспільного життя. Один за одним тут з'являлися твори М. Вовчка, О. Кобилянської, історико-літературні розвідки І. Франка, статті О. Маковея й Л. Турбацького, які характеризували нагальні проблеми Буковини й Наддніпрянщини, а також Західної Європи.

Буковинська учительська організація «Взаємна поміч галицьких і буковинських учителів і учительок», метою якої було згуртування учительства Галичини і Буковини для забезпечення собі і своїм сім'ям моральної та матеріальної допомоги, видавала друкований орган «Промінь» (1904). За видання і редагування газети відповідав відомий громадсько-культурний діяч, педагог, організатор школи, автор багатьох педагогічних праць галичанин Іван Герасимович. Хоча «до редакційного комітету ввійшли представники від буковинського і галицького вчительства» [1], «румуні дуже не любили галичан з причини їхньої більшої національної свідомості й рухливості» [7, с. 51–52]. Спочатку «Промінь» виходив під назвою «Суспільно-науковий орган русько-українського вчительства в Галичині і Буковині», в 1905–1906 рр. – «Суспільно-науковий орган українського вчительства», у 1907 – «Независимий орган українського учительства». У 1905 р. у часописі була започаткована рубрика «Причинки до інтерпретації галицьких шкільних законів», де подавалися кваліфіковані юридичні поради на запитання вчителів, з якими вони зверталися до редакції [3]. У «Промені» друкувалися ювілейні статті про видатних громадсько-політичних та культурно-педагогічних діячів Б. Грінченка, І. Франка, М. Павлика, Є. Пігуляка, Е. Канта. Під рубрикою «Надіслане» надавали місце для публікацій різним політичним силам, які висловлювали свої погляди щодо розвитку українського шкільництва.

І. Герасимович намагався згуртувати українських учителів краю до спільної організації, яка б відстоювала свої професійні права та інтереси. Газета була активним борцем за пробудження національної свідомості народу, за рідномовне шкільництво, ставила перед собою мету «порушувати фахові справи педагогічно-дидактичного змісту, слідити за розвитком і хибами краєвого шкільництва, вести оцінку підручників шкільних і подавати цілий ряд статей з різних галузей» [1, с. 1]. Таким чином просвітянин основну роль у формуванні національної свідомості відводив українським учителям Буковини, наголошуючи на нагальній потребі їх залучення до активного громадського й політичного життя; «розробив і впроваджував у власній педагогічній і громадській діяльності найбільш

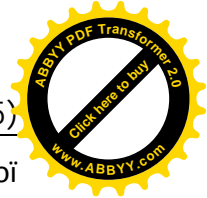
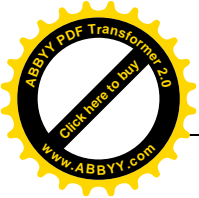
ефективні й реальні для буковинських українців шляхи і форми досягнення високих суспільних ідей, спрямованих на самоствердження, національний розвиток і добробут народу» [6, с. 120].

У вересні 1907 «Промінь» припинив свою діяльність, оскільки головний редактор змінив місце роботи. Однак не можна обминути ту діяльність, яку здійснював І. Герасимович після Першої світової війни. Так, починаючи з 1920, він видавав газету «Українське слово» у Берліні, де жив певний час; у 1922 р., переїхавши до Львова, займався журналістською та просвітницькою діяльністю; із 1932 по 1933 рр. редагував учительський журнал «Рідна школа».

Висновки. Отже, усе вищезазначене дає підстави стверджувати, що завдяки надзвичайній активності громадянців на Західній Україні видавалося ряд відомих змістовних культурно-просвітницьких часописів. Розкриття педагогічних проблем на сторінках громадської періодичної преси велося в таких напрямках, як поширення знань серед народних мас; організація шкільної справи в Україні; удосконалення організаційно-педагогічних засад діяльності народної школи; підготовка вчителя нової генерації, формування світогляду кожного педагога, визначення його прав і обов'язків; підвищення рівня викладання та виховання дітей; забезпечення педагогічних умов морального виховання молоді. Серед основних причин переслідування друкованого слова слід виділити соціально-економічні та культурно-історичні процеси у суспільстві загалом. Часописи і газети були цікавими та корисними не лише змістом своїх матеріалів, а й способом їх подання, що спонукало до роздумів над станом освіти і бажання працювати в інтересах українського народу. Ґрунтовні розвідки й статті відомих громадських діячів, спрямовані на розвиток національної освіти і виховання в Україні, пропагуючи загальнолюдські та демократичні ідеї, знаменували собою найвищі досягнення культурно-просвітницької думки в Україні XIX ст. Зроблені висновки не вичерпують усіх аспектів окресленої проблеми. На основі заявлених моментів нашої розвідки відкриваються нові перспективи для подальших наукових студій в означеному ракурсі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Від видавництва // Промінь. – 1904. – Ч. 1-2. – С. 1.
2. Газета Українського відродження / Дзвін. – 2007. – № 2. – С. 114-116.
3. Інститут української літератури ім. Т.Шевченка НАН України, відділ рукописних фондів і текстології. – Ф. 64, спр. 203. Товариство «Промінь» у Вашківцях. Листівка до видавничої спілки. 1906 р. – Арк. 1.
4. Історія української літератури XIX століття: У 3 кн. – Кн. 3: навч. посібник / За ред. М.Т. Яценка. – К.: Либідь, 1997. – 432 с.
5. Михайлин І. Л. Історія української журналістики XIX століття / І. Л. Михайлин. – К.: Наукова думка. – 2005. – С. 378–379, 387.

6. Пенішкевич Д. Іван Герасимович – провідник ідей української національної освіти і культури / Д. Пенішкевич // Педагогіка і психологія. Науковий вісник Чернівецького університету. – 2004. – № 211. – С. 120.
7. Попович О. Відродження Буковини: Спомини / О. Попович. – Львів : Червона калина, 1933. – С. 51-52.
8. Учитель. – 1899. – 5 лютого.
9. Шаповал Ю. Г. «Діло» (1880-1939.): Поступ української суспільної думки / Ю. Г. Шаповал. – Львів : Б. в., 1999. – С. 6.
10. Шкільний часопис. – 1882. – 1 червня.

РЕЗЮМЕ

Л. М. Потапюк. Освещеніе просветительских проблем на страницах западноукраинской громадской периодики.

В статье осуществлен всесторонний анализ содержания и специфики деятельности педагогических обществ, объединений по освещению содержания и особенностей образовательных проблем на страницах западноукраинской периодической печати во второй половине XIX–начало XX столетия; выделены причины преследования печатного слова; обнаружен развивающий потенциал национального воспитания.

Ключевые слова: украинские общины, периодическая печать, образование, национальное возрождение, национальное воспитание, национальное самосознание

SUMMARY

L. Potapyuk. Opening of educational problems on the pages of westernukrainian citizen periodisation.

In the article it is implemented a comprehensive analyze of a content and a specificity pedagogical organization activitie's, companies, units, according the illustration of content and features of educational problem's activity on the pages of western Ukrainian periodical issues in the second half of XI – beginning of XX century; it is isolated reasons of persecution of printing word; it is found a developing potential of national bringing-up.

Key words: Ukrainian communities, periodic press, education, schoolboyish behaviour, national revival, national education, national consciousness.

УДК 378.14

Ю. А. Романенко

Приватний вищий навчальний заклад
«Донецький інститут соціальної освіти»

САМОРЕАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТІВ ЧЕРЕЗ ПРОЕКТНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Автор розглядає питання необхідності використання методу проектів на сучасному етапі розвитку вищої освіти України, з'ясовуючи сутність поняття «метод проектів», концептуальні ідеї, педагогічні принципи реалізації проектів у вишу; формулює основні вимоги до використання цього методу; розкриває загальні підходи до структурування проектів; визначає критерії оцінювання проектної діяльності студентів і тим самим теоретично обґрунтовує методологічні основи навчання студентів за методом проектів.

Ключові слова: метод проектів, концептуальні ідеї, методика організації, структурування проектів, методологічні основи навчання.